

Kvittering på innsendt svar på Høring - Utredning om inkorporering av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i norsk lov

Saksnummer: 24/503

Sak: Høring - Utredning om inkorporering av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i norsk lov

Levert: 05.06.2024 13:22

Svartype: Med merknader

Jeg svarte som: Bruker- og interesseorganisasjon

Avsender: WSO - We Shall Overcome

Kontaktperson: Mette Ellingsdalen

Kontakt e-post: post@wso.no

Utredning om inkorporering av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i norsk lov

WSO – We Shall Overcome er en bruker- og interesseorganisasjon for menneskerettigheter, selvbestemmelse og verdighet innen psykisk helse.

WSO støtter argumentasjonen i de avgitte høringsuttalelsene til Likestilling og Diskrimineringsombudet og Stopp Diskrimineringen. WSO er også medlem av FFO, og stiller oss bak deres høringsuttalelse.

WSO støtter utvalgets flertall i at CRPD bør inkorporeres i menneskerettighetsloven, med forrang, på lik linje med de andre av FNs ikke-diskrimineringskonvensjoner.

Dette vil føre til en reell styrking av funksjonshemmedes menneskerettigheter, på lik linje med andre, i tråd med CRPDs formål.

En manglende inkorporering i menneskerettighetsloven vil videreføre en lang tradisjon av usynliggjøring, og signalisere at funksjonshemmedes menneskerettigheter ikke er like betydningsfulle.

WSO støtter flertallet i at tolkningserklæringer ikke bør presiseres i lovteksten.

Tolkingserklæringene er ikke avgitt som reservasjoner til CRPD, og norske myndigheter har fremhevet at de ikke betyr at vi er fullt ut forpliktet av konvensjonen.

Tolking av menneskerettighetene er dynamisk, og skjer i samspill med samfunnsutviklingen i Norge og utvikling internasjonalt. Å lovfeste den tolkingen Norge la til grunn ved ratifisering vil være et hinder for nødvendig og ønsket utvikling. Vi støtter flertallets vurdering at «det kan være en fare for at en slik tilføyelse kan virke dempende på anstrengelsene for å innføre virkemidler som reduserer behovet for slike tiltaksom erklæringene gjelder».

Tolkingserklæringene ga et signal om å sette bremsene på allerede ved ratifisering

av CRPD. Som en konsekvens har debatten i Norge rundt CRPDs betydning for tvangslovgivning og praksis sentrert rundt hvordan man kan komme unna med minimale endringer, fremfor hvordan CRPD kan sikre like muligheter til selvbestemmelse og beskyttelse mot diskriminerende tvangsbruk for mennesker med psykososial funksjonsnedsettelse.

Norges tolkningserklæringer tillater en snever bruk av tvang i unntakstilfeller, som en siste utvei, men vi har en praksis som tillater utstrakt og institusjonalisert bruk av tvang og tvangs-behandling. I mer enn 25 år har det vært en politisk målsetning å redusere bruken av tvang, men det har ikke ført til varig endret praksis, og tvangstallene er igjen økende.

Et eksempel er at det ikke har skjedd noen utvikling av beslutningsstøtte og systemer rundt dette. Det er enda ikke nå 11 år etter ratifisering av CRPD igangsatt noen utviklingsprosjekter som ser på hvordan beslutningsstøtte kan brukes i psykiske helsetjenester. Tre tvangslov-utvalg har foreslått dette som et sentralt virkemiddel for å fremme selvbestemmelse i tråd med CRPD.

Tolkingserklæringene har allerede en avkjølende virkning på innsatsen og virkemidlene som tas i bruk, det er avgjørende at dette ikke sementeres ytterligere.

WSO mener at tolkingserklæringene bør trekkes, i tråd med kravet i sivilsamfunnets rapport, som 125 organisasjoner sto bak til eksamineringen i FN i 2019.

WSO står fast på at det er nødvendig med lovendringer for å bringe norsk lov i tråd med CRPD og andre internasjonale menneskerettighetsinstrumenter. Vi har tidligere avlevert høringsuttalelser som utdyper dette, blant annet til Paulsrud-utvalget, Tvangslov-utvalget, Oppfølging av tvangslovutvalget og Samtykkeutvalget.

Vi mener imidlertid at inkorporering ikke er avhengig av at lovendringer gjøres først, men at lovarbeid må følges opp videre og prioriteres.

En snarlig inkorporering i innværende Stortingsperiode er første nødvendige skritt, for å sikre at funksjonshemmede har like menneskerettigheter, og må følges av økt innsats så de også beskyttes og respekteres i praksis på alle livets områder, inkludert i helse og omsorgstjenestene.

Vi mener det er nødvendig med en styrket innsats på opplæring for psykisk helsefeltet i CRPD, og at dette er avgjørende for å sikre en menneskerettighetsbasert praksis. Det er utviklet mye materiale som viser retning til hvordan man kan jobbe for å få en praksis i tråd med menneskerettighetene og CRPD. Som følge av en inkorporering må vi ta materialet fra WHO og FNs høykommisær for menneskerettigheter i bruk; Mental Health, Human Rights and Legislation: Guidance and Practice, og WHO QualityRights opplæringsmateriale for helsepersonell og andre.

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på regjeringen.no.